

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING SANITARIYA
QOIDALARI VA ME‘YORLARI, GIGIYENA
NORMATIVLARI**

**O‘SMIRLAR UCHUN OG‘IRLIKLARNI QO‘LDA KO‘TARISH
VA KO‘CHIRISHDA RUXSAT ETILGAN MAKSIMAL
YUKLAMALAR**

**O‘zbekiston Respublikasining
0116-01 - sonli SanQvaM**

Rasmiy nashr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING SANITARIYA
QOIDALARI VA ME’YORLARI, GIGIYENA
NORMATIVLARI**

«TASDIQLAYMAN»

**O‘zbekiston Respublikasining
Davlat bosh sanitariya vrachi**

_____ B. NIYAZMATOV

29-oktyabr 2001-yil

**O‘SMIRLAR UCHUN OG‘IRLIKLARNI QO‘LDA KO‘TARISH
VA KO‘CHIRISHDA RUXSAT ETILGAN MAKSIMAL
YUKLAMALAR**

**O‘zbekiston Respublikasining
0116-01 - sonli SanQvaM**

Rasmiy nashr

Toshkent – 2001

Ushbu sanitariya me'yorlari o'smirlar tomonidan og'ir yuklarni qo'lda ko'tarish va ko'chirish bilan bog'liq ishlarni bajarishda optimal mehnat sharoitlarini ta'minlash, jismoniy rivojlanish va sog'liq holatining buzilishini oldini olish maqsadida o'rnatiladi.

Ushbu sanitariya me'yorlari va qoidalari mulkchilik shaklidan qat'i nazar, barcha korxonalar, tashkilotlar va birlashmalar hamda alohida shaxslar tomonidan bajarilishi shart.

1. UMUMIY QOIDALAR

1. Sanitariya me'yorlari "O'zbekiston Respublikasining Davlat sanitariya nazorati to'g'risida"gi qonunini amalda joriy etishga qaratilgan. Sanitariya me'yorlari O'zbekiston Respublikasi hududida o'smirlar mehnatidan sanoat va qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishida, qurilishda, maishiy xizmat ko'rsatishni tashkil etishda, savdoda va faoliyatning boshqa turlarida foydalanishda ularning mehnat sharoitlari ustidan sanitariya nazoratini amalga oshiruvchi barcha o'quv muassasalari, tashkilotlar va xo'jaliklar (mulkchilik shaklidan qat'i nazar), idoralar va vazirliklar, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Davlat sanitariya-epidemiologiya nazorati markazlari uchun majburiydir.

2. Ushbu sanitariya me'yorlari talablarini ishlab chiqarish amaliyotini o'qitish tizimining uslubiy ishlanmalarida hisobga olish lozim.

2. O'SMIRLAR UCHUN OG'IRLIKLARNI KO'TARISH VA KO'CHIRISHDA YO'L QO'YILADIGAN MAKSIMAL YUKLAMALAR NORMALARI

3. 16-18 yoshli o'g'il va qiz o'smirlar tomonidan quyida ko'rsatilgan me'yorlar doirasida og'ir yuklarni tashish yoki ko'chirishga, agar bu ish o'smir bajaradigan doimiy vazifa bilan bog'liq bo'lsa va ish vaqtining uchdan biridan ortiq qismini egallamasa, ruxsat beriladi.

4. 18 yoshgacha bo'lgan o'smirlarni faqat 4,1 kg dan ortiq og'ir yuk tashishni o'z ichiga olgan ishlarga jalb etish taqiqlanadi.

5. 16-18 yoshli o'smirlar uchun ko'tariladigan va tashiladigan yukning og'irligi: yigitlar uchun 13 kg dan, qizlar uchun 7 kg dan oshmasligi kerak (1-jadvalga qarang).

6. 16-18 yoshli qiz o'smirlarning bir g'ildirakli aravachalar va ikki g'ildirakli aravalar yordamida og'ir yuklarni tashishga yo'l qo'yilmaydi.

7. 16-18 yoshdagi o'g'il o'smirlar uchun har bir alohida ishchiga og'ir yuklarni tashishning quyidagi me'yorlari belgilanadi:

a) bir g'ildirakli aravachada og'ir yuklar tashilganda, yukning chegaraviy og'irligi 39 kg dan oshmasligi kerak. Bunda faqat g'altak taxtalar bo'ylab harakatlanishga ruxsat etiladi va yukning chegaraviy ko'tarilishi (ya'ni maksimal ko'tarilish balandligining yo'l uzunligiga nisbati) 0,02 dan oshmasligi lozim.

b) ikki g'ildirakli aravada og'ir yuklar tashilganda, yukning chegaraviy og'irligi tekis polda harakatlanganda va chegaraviy ko'tarilishi 0,02 dan ko'p bo'lmaganda 94 kg dan, notekis yuzada va tosh yo'lda harakatlanganda hamda chegaraviy ko'tarilishi 0,01 dan ko'p bo'lmaganda esa 47 kg dan oshmasligi kerak.

8. Uch va to'rt g'ildirakli aravachalarda og'ir yuklarni ko'chirishda yukning cheklangan og'irligi 16-18 yoshli o'smirlar uchun o'g'il bolalarga 67 kg, qiz bolalarga 52 kg dan oshmasligi kerak. Bunda ko'tarish darajasi 0,02 dan oshmagan holda faqat tekis polda harakatlanishga ruxsat etiladi.

9. Og'irliklarni vagonetkalarda tashishda chegaraviy og'irlik 16-18 yoshli o'smirlar uchun o'g'il bolalarga 405 kg, qiz bolalarga 224 kg dan oshmasligi kerak. Faqat 0,01 dan ortiq bo'lmagan chegaraviy ko'tarish bilan harakatlanishga ruxsat etiladi.

10. O'n besh yoshga to'lgan shaxslar ota-onasidan birining yoki ularning o'rnini bosuvchi shaxsning yozma roziligi bilan ishga qabul qilinishi mumkin.

11. Umumta'lim maktablari, kasb-hunar kollejlari, o'rta maxsus o'quv yurtlari o'quvchilarini ularning sog'lig'i va rivojlanishiga ziyon yetkazmaydigan, ta'lim olish jarayoniga xalaqit bermaydigan yengil ishlarni bajarish uchun o'qishdan bo'sh vaqtida - ular o'n to'rt yoshga to'lganlaridan so'ng ota-onasidan birining yoki ularning o'rnini bosuvchi shaxsning yozma roziligi bilan ishga qabul qilishga ruxsat beriladi.

12. 14-15 yoshli o'smirlar faqat istisno hollardagina og'ir yuk ko'tarishga qo'yiladilar. Bunda 5-bandda sanab o'tilgan barcha og'irlik me'yorlari ular uchun 2 baravar kamaytiriladi.

13. 14-15 yoshli o'smirlarga aravachalar, zambilg'altaklar va vagonetkalar yordamida og'ir yuklarni tashishga ruxsat berilmaydi.

**16 - 18 YOSHLI O'SMIRLAR UCHUN OG'IRLIKLARNI
KO'TARISH VA KO'CHIRISHNING CHEGARAVIY ME'YORLARI**

Turi ko'chirish	Chegaraviy yuk		Chegaraviy ko'tarish va ko'chirish shartlari
	o'g'il bolalar	qiz bolalar	
Qo'lda	13 gacha	7 gacha	ko'pi bilan 0,01
Bir g'ildirakli zambilg'altak	39	qiz bolalarga ruxsat berilmaydi	0,02 dan oshmagan holda harakatlanish faqat katalka taxtalarida ruxsat etiladi
Ikki g'ildirakli aravacha	94	qizlarga ruxsat berilmaydi	0,02 dan oshmagan holda tekis polda harakatlanishga ruxsat etiladi
	47	qizlarga ruxsat berilmaydi	0,01 dan oshmagan holda notekis yer va tosh yo'lda harakatlanishga ruxsat etiladi
Uch va to'rt g'ildirakli aravacha	67	52	0,02 dan oshmagan holda faqat tekis polda harakatlanishga ruxsat beriladi
Vagonetka	405	224	0,01 dan oshmagan holda faqat relslarda harakatlanishga ruxsat etiladi

Izoh:

Barcha og'irlik me'yorlari tashish yoki ko'chirish moslamasi bilan birga yuk og'irligini o'z ichiga oladi

* Chegaraviy ko'tarilish - bu maksimal ko'tarilish balandligining yo'l uzunligiga nisbati